

De onthulling van de Krakeelspaal op 20 mei 2017

Dames en heren,

Goedsheren uit de gemeenten Haaksbergen en Berkelland en verdere genodigden en belangstellenden. Welkom op deze gezamenlijke holtink op het Krakeel. Een holtink is een andere benaming voor een markevergadering. Speciaal welkom aan de burgemeesters van Berkelland en Haaksbergen, die we vandaag voor de gelegenheid even bombarderen tot erfmarkerichter van respectievelijk Rekken en Langelo. Het woord bombarderen klinkt misschien niet zo vriendelijk, maar is wel toepasselijk in een gebied waar voorgaande markerichters minder vriendschappelijk met elkaar omgingen en ruim 160 jaar krakeelden en twisten over de grens.

Enkele weken geleden werd ik door Nico Spit benaderd met de vraag of ik vandaag beschikbaar was voor de loakgang en of ik iets over de Krakeelspaal wilde vertellen. Toen dacht ik nog: “De Krakeelspaal is toch verdwenen”? “Nee, we hebben hem terug gevonden”, kreeg ik te horen. En dan ben je toch weer verbaasd, dat een als een verloren beschouwde grenssteen alsnog wordt teruggevonden. Het is na de Morspaal, de Keisteen en de Steenen Paal of Provinciepaal de vierde op de rij binnen een periode van 13 jaar. Toen ik de jongste aanwinst voor 14 dagen terug voor het eerst zag dacht ik: ‘hoe kan ik daar een uur over vol praten’. Qua grootte viel mij de steen tegen, maar Nico had al gezegd dat het maar een kort paaltje was en wie het kleine niet eert...

Het Krakeel, waar we ons nu bevinden is door de geschiedenis een bijzonder grensgebied. Even een test of iedereen van u weet u zich bevindt? Wie van u bevindt zich nu in Gelderland? Over dit gebied in het algemeen en de Krakeelspaal in het bijzonder vertel ik straks meer. Ik begin mijn verhaal over de unieke begrenzing van Haaksbergen, waarna ik zal proberen de achtergronden van marken en markebegrenzungen te belichten.

Begrenzing Haaksbergen is uniek

De gemeente Haaksbergen is 105 km² groot. Eigenlijk omvat de huidige gemeente hetzelfde gebied als het middeleeuwse kerspel (de parochie) Haaksbergen en het latere richterampt Haaksbergen. Er is hier behoudens een kleine wijziging op de grens met Ambt Delden omstreeks 1820 niets aan de grenzen veranderd en dat is uniek in de regio. Veel van de huidige gemeenten zijn voortgekomen uit een samenvoeging, of raakten grondgebied kwijt aan een sterk groeiende stedelijke buurgemeente. Bij de gemeentelijke herindeling in Twente, nu 15 jaar geleden, werden veel gemeenten opgeheven. Alleen Tubbergen kon in 2011 net als Haaksbergen het 200-jarig bestaan als oorspronkelijke gemeente vieren. Er is één verschil. Tubbergen komt niet voort uit een gelijknamig gericht met dezelfde omvang, maar maakte onderdeel uit van het landgericht Ootmarsum. Ook in de Achterhoek zijn de oorspronkelijke gemeenten door de herindeling in 2005 drastisch gewijzigd. Zo gingen onze buurgemeenten Eibergen en Neede op in de gemeente Berkelland.

Toch moeten we als Haaksbergenaren onze grenzen kennen en past hier enige bescheidenheid. In de Franse tijd was de Buurserbeek vanaf 1807 even de provinciegrens, waardoor we grondgebied kwijtraakten. Napoleon verdeelde

Nederland in provincies en koos hierbij indien mogelijk voor natuurlijke begrenzingen, zoals rivieren en beken. Deze situatie werd in 1814 (we waren toen inmiddels een koninkrijk onder de Oranjes) weer hersteld. Een groot deel van de huidige gemeente Haaksbergen was tussen 1807 en 1814 dus Gelders en werd bij de gemeente (Mairie) Neede gevoegd. Dit laatste waren we eind jaren 90 van de 20^e eeuw nog niet vergeten. Toen de fusie tussen de gemeenten Haaksbergen en Neede tot besluitvorming moest komen zei men in Haaksbergen keihard NEE.

Markegrenzen

Voor de achtergrond van markepalen en-stenen neem ik u mee terug naar de Middeleeuwen, zo rond het jaar 1000. In die tijd ontstond het begrip noaber. De boeren in Oost-Nederland vormden toen boerschappen. Een boerschap (later ook buerschap genoemd) kan gezien worden als een groep boeren, die op elkaar waren aangewezen en waarvan de erven in elkaars nabijheid lagen en nu nog liggen.

Naast het bewerken van de eigen essen maakten zij gezamenlijk gebruik van de toen nog vele hectares woeste grond, zoals bossen, heide en vennen toen werden genoemd.

Ondanks de gedachte die het woord woest misschien opwekt was de grond onmisbaar voor het toen gebruikelijke landbouwsysteem. Dit systeem werd het potstalsysteem genoemd. Bij een potstal, de voorloper van de grupstal, werd de mest die werd vermengd met heideplaggen, in de stal opgepot. Eens per jaar, in het voorjaar, werd dit op de akkers uitgereden. Deze cultuur heeft tot ver in de 19^e eeuw stand gehouden.

Toen de bevolking toenam en er meerdere boerenerven waren bijgekomen, moest het gebruik van de gemeenschappelijke grond steeds meer geregeld worden. Boeren van de ene buerschap zagen op een gegeven moment de collega's uit de andere buerschap. Op zich was dit niet zo'n probleem, het kon voor enige uitwisseling zorgen, maar o wee als het vee uit de ene boerschap op de grond van de ander liep.

Hier moest paal en perk aan worden gesteld. Het moment was aangebroken dat de buerschappen begrensd moesten worden.

Vanuit deze opvatting en naast de behoefte aan regels (iets dat heden ten dage onvoorstelbaar is) zijn eigenlijk in de late Middeleeuwen vanuit de boerschappen de marken ontstaan.

De marken waren kleine organisaties, vergelijkbaar met de huidige coöperatie, waarin alleen de eigenaren van de zogenaamde gewaarde erven stemrecht hadden, dus niet de pachters.

De marken regelden in eerste instantie het gebruik van de gemeenschappelijke gronden. Ze bepaalden o.a.:

- de hoeveelheid vee dat op deze grond mocht weiden
- het aantal jaarlijks te kappen en terug te planten bomen
- de hoeveelheid te steken plaggen voor de potstal.
- en het al dan niet gedogen van op de markegrond gebouwde woningen, vaak ging het hier om hutten.

Het was dus een privaatrechtelijke organisatie.

In latere eeuwen krijgen ze steeds meer publiekrechtelijke taken toegewezen. De marken gaan scholen stichten, regelen het beheer van wegen en watergangen en op

last van Ridderschap en Steden (de Staten van Overijssel) bepalen ze het aantal woningen per boerenerf.

Eigenlijk zijn veel beleidszaken van nu dus niets nieuws. Ik denk dan b.v. aan de tweede bedrijfswoning, kapvergunningen en zomerhuisjes, die je kunt vergelijken met de hutten van toen. Na eeuwen blijven dit nog hete hangijzers.

Op markante punten in het landschap werden op de markegrenzen stenen gelegd. Dit zien we veel in Noordoost Twente. In Haaksbergen werden, noodgedwongen door een gebrek aan grote veldkeien, meestal zandstenen of houten palen geplaatst.

Dames en heren. We staan hier bij een uniek grenspunt. U verwacht misschien dat hier twee marken bijeenkomen. Dit is niet zo. We staan hier wel op de gemeente- en provinciegrens, maar de markegrens tussen Langelo en Rekken ligt verderop. Het zoveelste bewijs en voorbeeld dat markegrenzen lang niet altijd samengaan met gemeentegrenzen en dus voorheen ook niet met grenzen van richterambten of parochie of kerspelgrenzen.

Het Twistveld

We bevinden ons hier in het Twistveld. Dit is een driehoekig terrein langs de grenzen van Overijssel, Gelderland en Duitsland. Het ligt en lag op 'Gelders' gebied en behoorde qua eigendom tot de marken Langelo en Honesch. Ingezetenen van Rekken hadden er echter gebruiksrechten. Natuurlijk gaf deze vreemde situatie aanleiding tot twisten, die zo talrijk waren, dat men het terrein Twistveld ging noemen en de boerderij aan het veld, waar we ons nu bevinden kreeg de veelzeggende naam Krakeel. Het is een gebied waar ruim 160 jaar, om precies te zijn van 1611 tot 1773 is gestreden over de begrenzing tussen de Haaksbergse marken Honesch en Langelo met die van Rekken. Ik moet u er nog even op wijzen dat het gebied dat nu Gelders is in 1611 niet eens Gelders was. Tot 1616 lag er aan de andere kant van de grens een relatief zelfstandig ministaatje, de Heerlijkheid Borculo genaamd. Het was oorspronkelijk een leen van de bisschop van Münster. Lang regeerden hier de Bronkhorsten, maar na hun uitsterven ging de macht terug naar de bisschoppen van Münster. Dit duurde tot 1616 waarna de heerlijkheid Gelders werd, maar deze regeringsovergang maakte voor de Langeloërs en Rekkenaren weinig uit. Zij hielden zich bezig met die ene grote vraag: waar ligt de markegrens? Volgens Rekken: van de Hellekampspaal over de Jurisdictiepaal naar de Sendfeldtpaal en volgens Haaksbergen: van de Hellekampspaal naar het Suisseboompken (op het erve Niekarke). Door deze onduidelijke situatie werd er ruim 1 ½ eeuw tussen de boeren uit deze marken gekrakeeld over klei, turf, schadden en schapen. De strijd ging over zo'n 60 ha markegrond die in Gelderland lag en dat volgens de Haaksbergse marken tot hun bezit behoorde. Door het betwisten van de grens en het gekrakeel hierover ontstonden de veldnamen: Twistveld en het Krakeel.

In het misschien onbeduidend ogende Twistveld was door een geologisch samenloop van omstandigheden een combinatie aanwezig van twee zeer gewilde zaken. In beide aangrenzende gebieden was van beide maar een aanwezig: in de Haaksbergse marken was veen en dus turf. In de Rekkense marke was klei en dus kon men hier bakstenen produceren.. In het Twistveld bevond zich de overgang van veen op zandgrond naar klei. Het gras bij de buurman is altijd...

Bij een onenigheid van 160 jaar betekent dit dat er zo'n 5 à 6 generaties betrokken zijn geweest bij de strijd om het Twistveld. Het voordeel van onenigheid is altijd dat er veel wordt vastgelegd en dat is voer voor historici. Ik kan het allemaal opsommen, maar dan hebben we even wat meer tijd nodig dan dat ruime uur dat me nu gegund is. Daarom zal ik enkele hoogtepunten of liever gezegd dieptepunten naar voren halen.

- De eerste notitie over meningsverschillen vindt men in markeboek van Langelo, waarin genoteerd werd, dat de goedsheren in 1611 Geert de Wever uit Rekken verboden heideplaggen te maaien op straffe van 5 oude schilden.
- In 1631 verhoorde Johan Abbingh, richter van Vreden, enkele Rekkense boeren, die getuigden, dat zij van hun voorouders gehoord hadden, dat de grens tussen Overijssel en de Heerlijkheid Borculo liep van de Hellekampspaal naar de later zo genoemde Jurisdictiepaal. Het zgn. Suisseboompje was geen markepaal. Haaksbergse inwoners hadden Rekkense dan ook nooit belet om er turf te steken.
- In 1656 wordt er op de Oostendorper Watermolen een verdrag gesloten.
  1. De markegrens ligt in de lijn van de Hellekampspaal tot waar het Suisseboompjen heeft gestaan. Hier wordt een paal geplaatst.
  2. De grens tussen Overijssel en Gelderland loopt van de Sentfeldse paal (grenssteen ten zuiden van Buurse) naar de Hellekampspaal. Er wordt op het snijpunt een houten Jurisdictiepaal geplaatst. (*Jurisdiction is een ander woord voor rechtsmacht en heeft betrekking op het gebied waarover een overheidsorgaan bevoegd is.*)
  3. Haaksbergen wijst Rekken een stuk veen in het Twistveld aan om te vervenen.
- De Rekkense boeren waren 'bedroefd en bekommerd', zij waren in deze kwestie niet gehoord. Altijd hadden zij schapen van Haaksbergenaren, die er weidden, geschut (in beslag genomen), waartoe zelfs iemand als verspieder in een beukenboompje gezeten had,
- In 1657 worden de palen geplaatst, maar dit gaat niet zonder slag of stoot: de Haaksbergenaren zijn gewapend met "roeren, springstokken en schuppen" om de Rekkenaren weg te houden. 's Avonds slaan de Rekkenaren echter beide palen stuk. Vier van deze kwajongens worden gearresteerd, maar op borgtocht weer vrijgelaten. Ze moesten zorgen voor nieuwe markepalen.
- Dan is er nog een Rekkense dominee die het opneemt voor de Rekkense boeren: "dat hunne beesten dit veld misschende, van hongher souden moeten vergaen....".
- Om de kwestie uit de wereld te helpen wordt er in 1658 in het Wheemenhuys (pastorie) te Rekken opnieuw een verdrag bereikt. Hierin wordt:
  1. Het verdrag van 1656 weer bestendigd;
  2. De weggenomen paal bij het Suisseboompken hersteld;
  3. Bepaald dat Haaksbergenaren geen schapen meer zullen hoeden in het Twistveld.
- Van 1707 tot 1769 zijn er voortdurend conflicten over en weer over turf, schadden, schapen, koeien en paarden. Zo raakt een Rekkenaar in het jaar 1711 ernstig gewond door een snaphaan (een geweer met een lange loop en veel kruit!). Daarnaast wordt er een paar keer geschut vee per opbod verkocht. Zo verkocht Rekken in 1752 een paard en wagen van Jan Aaftink uit Langelo en even later omgekeerd Haaksbergen 23 koeien van Rekken.

- Doordat de bodem geschikt was als grondstof voor bakstenen (waarmee je overigens fijn naar elkaar kunt gooien bij een strijd) werden er tichelovens opgericht en werd er leem gegraven, waardoor het Twistveld onbruikbaar dreigde te worden voor het weiden van vee.
- Volgens een verdrag van 19 oktober 1765 tussen Gelderland en Munster betreffende hun grensscheiding moest er een nieuwe paal geplaatst worden. De Haaksbergse richter Coenraad Muntz werd uitgenodigd om hierbij aanwezig te zijn en toen begonnen de moeilijkheden pas goed. Het geschil tussen twee marken werd een geschil tussen twee provincies. Volgens Gelderland duidde de jurisdictiepaal de grens aan, volgens Overijssel de paal op de plaats van het Suisseboompje.
- Vanaf 1769 volgen er vier conferenties:
  1. Bij de eerste wordt de provinciegrens vastgesteld langs de Paapendijk.
  2. Bij de tweede in 1771 gaat Rekken hier niet mee akkoord. Haaksbergen houdt echter voet bij stuk want de aanleg van de Paapen- of Veenedijk heeft hen veel geld gekost en was ook belangrijk voor de in- en uitvoer van brandewijn naar het achtergelegen Munsterland! Bemoeienissen met in- en uitvoerrechten vonden vanuit Haaksbergen plaats.
  3. Bij de derde in datzelfde jaar wordt de provinciegrens weer teruggebracht bij de Jurisdictiepaal en wordt bepaald dat een onafhankelijk Hof van Justitie over de markegrens moet beslissen.
- In 1772 is er weer een grote en bloedige strijd tussen Haaksbergse en Rekkense boeren en raakte Willem Weernink uit Langelo zwaar gewond. Hij moest zich onder behandeling stellen van een chirurgijn!
- Pas in 1773 bij de vierde conferentie op 10-14 augustus wordt er eindelijk een compromis bereikt met 10 punten waar alle partijen zich in kunnen vinden. Met deze kaart van Martinus Beyerinck wordt een en ander vastgelegd. Territoriaal hoorde het Twistveld bij Gelderland, eigenaren waren de marken Langelo en Honesch. Haaksbergen betaalt 750 gulden aan Rekken, waarvoor zij afzien van alle rechten op het Twistveld, met uitzondering van het stukje begrensd door het Suisseboompken, de Jurisdictiepaal en de Twistpaal aan het begin van de Paapendijk. Enkele dagen later werden er twee palen met uitgehakte wapens van beide provincies geplaatst (C en D).
- De officiële bekrachtiging volgde in 1775 te Deventer door de Overijsselse commissie en in Arnhem door de Gelderse. Het verdrag inclusief de kaart van Beijerink ligt hierdoor ook in beide provinciearchieven.

De Krakeelspaal

We hebben nu heel veel verteld over de markegeschiedenis en de strijd om de grens. De Krakeelspaal waar het hier om draait is nog niet één keer aan bod geweest. De vraag is dan ook of deze paal wel een markepaal is. Het antwoord is nee, want hij stond niet op een markegrens. De plaatsing van deze grenspaal komt in het volgende verhaal aan bod. De strijdbijl rond het Twistveld mocht dan begraven zijn, we komen nu in de Franse tijd. Eerder al gaf ik aan de dit deel van Haaksbergen tussen 1807 en 1814 Gelders is geweest, maar dit heeft voor zover bekend weinig gekrakeel gegeven. Naast een hoop narigheid heeft de Franse tijd ook positieve invloeden gehad. Onder

andere heeft dit geleid tot het ontstaan van de gemeenten, de invoering van de Burgerlijke Stand en een goede financiële administratie.

Voor dat laatste doel werd o.a. het kadaster opgericht. Voor dat dit in werking kon treden moesten eerst de provinciegrenzen en vervolgens de gemeentegrenzen bepaald worden. Voor Haaksbergen gebeurde dit in 1825. In buurgemeente Eibergen pas in 1828. De grens werd in het veld, gemeente voor gemeente, bepaald. Hierbij aanwezig waren de burgemeesters, vergezeld van 2 aanwijzers, een controleur en de landmeter van het kadaster. Opvallend is dat de burgemeester van Haaksbergen, Willem Waanders, zich bij de volledige begrenzing van Haaksbergen laat vertegenwoordigen door een Assessor (tegenwoordig noemen we dat een wethouder) in de persoon van Herman ter Haar, boer op de Hof te Langelo.

De reden van Waanders afwezigheid is hoogstwaarschijnlijk zijn hoge leeftijd. Hij was op dat moment al 86 jaar. Een mooi voorbeeld van werken na je 67^e. Namens Eibergen was Van Heeckeren, een burgemeester met blauw bloed, aanwezig.

Onder artikel 3 van het 'proces verbaal van grensbepaling der gemeente Haaksbergen' werd de grensscheiding met de gemeente Eibergen vastgesteld.

Ik zal u een stukje voorlezen hoe precies de grens werd beschreven, die daarnaast even zo precies werd opgetekend.

Men wist dit overigens per gemeente bijna in 1 zin samen te vatten. Let u alstublieft niet op de lengte van de zin. Een cursus publieksgericht schrijven werd in die tijd nog niet gegeven.

Grensscheiding ten aanzien van de gemeente Eijbergen

Van het punt of paal hierboven omschreven vervolgende hebben wij bepaald dat de grenslijn zal blijven loopen in een westelijke rigting tot op een steenen paal staande in de hoek alwaar de wegen van Oldekotte en Nijkerk na Haaksbergen zig vereenigen, zoo als de lijn ook nog verder in de zelfde rigting doorgaat, tot tegen het bouwland van de markte van Langelo, en alwaar is besloten een paal te plaatsen, voorts rondsom de zuidkant van dit bouwland, en het huis genaamd het Krakeel tot op of aan de hoek van Krakeelskamp en alwaar een paal geplaatst zal worden, en genaamd de Krakeelspaal, hierna gaat de lijn van scheiding al in dezelfde westelijke rigting op een steenen paal genaamd de Vennerietpaal met de wapens van O en G gemerkt. Voorts alweder in een rechte lijn dwars over de weg van Rekken naar Haaksbergen tot op de paal staande aan de zoogenaamde Hellekamp van J. Hendrik Stuve, en dan door de noordwestelijke sloot van dit land tot een eikenboom staande bij een stuk bouwland van opgemelde Stuve en alwaar weder is besloten een paal te zetten. Van dit punt nu gaat de linie van scheiding verder in de westelijke rigting langs de noordzijde van het huis genaamd de Helle door de boschgronden van meergenoemde Stuve tot op een houten paal staande in de markte van Rekken tusschen het Helle en Schotjes Goor en dan verder op een andere lange houten paal staande op de scheiding der markte van Rekken en Mallem bij het Schotjes Goor van Dirk van Epsreerink. Vervolgens in dezelfde rigting tot op de handwijzerspaal bij den Ouden Dijk en dan verder op de steenen paal genaamd Smallemsche Veen, en van daar op de paal staande ten zuidoosten de Toshutte wanneer eindelijk de linie zig van dit punt uitstrekt al westwaards lopende tot omstreeks het huis van Jan Veldkamp alwaar ten westen het voetpad van Eijbergen een keisteen is liggende en hetwelke het punt van vereeniging met de gemeente Eijbergen, Neede en Haaksbergen uitmaakt.

Duidelijk is dus dat de Krakeelspaal (eigenlijk waren het er twee) in opdracht van de beide gemeenten in 1825 is geplaatst en dus een gemeentepaal is. Tot nu toe is het de enige gemeentegrenspaal die we hebben teruggevonden. Daar waar markepalen aanwezig waren, fungeerden deze als gemeentegrenspaal. Hier op de grens met Eibergen werden in 1825 enkele palen bijgeplaatst, maar ook op de grens met Neede, aangezien hier geen markepalen stonden (de marke Brammelo kende immers een Gelders en Overijssels deel). De financiering voor de aankoop van de stenen werd door de betreffende gemeenten gezamenlijk gedragen. Ook tussen Neede en Eibergen werden in 1828 gemeentelijke palen geplaatst. Het ging telkens om kleine zandstenen palen. Via bewaard gebleven correspondentie weten we dat de grensstenen f 4,50 per stuk hebben gekost.

Het Krakeel

Als twee partijen decennia lang strijden om een grens heeft dat ook voordelen. Namelijk voor de lachende derde. Deze kon rustig een hutje opslaan in het veld ver van de bewoonde wereld. Zo is hier het Krakeel ontstaan. Ver weg van de gewaarde erven van Langelo, die op het Lankheet na allemaal aan de andere kant van de beek lagen, zoals Het Hagen, Weernink en het Assink. Het Krakeel was in 1773 op de kaart van Beijerink al aanwezig. Over de eerste bewoners tast ik nog in het duister. Het boerderijtje werd gedoogd en werd als markeplaatsje aangeduid. De marke Langelo was eigenaar. Wel is bekend dat Gradus ten Hagen hier vanaf 1809 met zijn vrouw en vader komt wonen. Vader Gerrit ten Hagen was geboren op boerderij Het Hagen en huurde vanaf zijn huwelijk de wönnersplaats (knechtenwoning) van Het Hagen, van zijn broer de boer op Het Hagen. Het ging Gerrit, die een groot gezin had, niet voor de wind. In 1790 al werden zijn roerende goederen verkocht, aangezien zijn broer nog pacht van hem tegoed had. Zijn broer leent hem vervolgens weer een zwart bonte koe en een kalf. Ook zoon Gradus had schulden, maar toch konden ze de pacht voor het markeplaatsje het Krakeel opbrengen. Nazaten wonen hier nog na de markeverdeling van Langelo in 1862. De marke Langelo verkoopt het Krakeel in 1863 aan de winkelier Dievelaar uit Haaksbergen. Deze Dievelaar sticht hier in de buurt eveneens een steenoven. De Ten Hagens vertrekken en als pachter van Dievelaar kwam hier vervolgens de familie Grobbink wonen, die naast boer de kost verdiende bij de steenoven van Dievelaar. De nazaten van deze Grobbinks hebben nog altijd de bijnaam Krakeel. De familie Dievelaar verkocht het boerderijtje in 1924 aan de familie Weustman die hier ook woonde. Vanaf 1980 is de familie Ten Thije (van 'n Barg) eigenaar en bewoner. Zij moesten vanwege de groei van Haaksbergen i.v.m. de nieuwe wijk 't Wolferink, op zoek naar een nieuwe plek om hun boerderij voort te zetten.

De familie Ten Thije weet inmiddels ook hoe het is om aan de grens te wonen. Het heeft voor- en nadelen. Toen de familie hier kwam, lag er aan de Gelderse kant een stukje niemandsland. Bij de bouw van schuren verwijzen gemeenten naar elkaar en een enkele keer werd de provincie of zelfs het rijk er bij geroepen enz. enz.

Een leuke anekdote is nog deze. In het midden van de 19e eeuw werd in het Twistveld, hier vlak bij het erve Krakeel een steenoven met droogloodsen en een woning opgericht. Toen een en ander in 1886 afgebroken werd, bleek dat de eigenaar nooit grondbelasting betaald had. Gelderland dacht dat het bedrijf op Overijssels gebied lag en omgekeerd!

En nu wil ik afsluiten

Grenspalen als markestenen en in dit geval de Krakeelspaal als gemeentebaken zijn kleine cultuurhistorische elementen, uitingen van cultuur, die belangrijk zijn voor de identiteit van een gebied, zeker in een tijd van schaalvergrotingen, waarbij de identiteit in het gedrang komt.

In eerste opzet zijn grenspalen er om zaken van elkaar te scheiden, maar we zijn hier bij elkaar om op de grens van beide provincies en beide gemeenten te vieren dat we een teken hebben neergezet (in die geval gehangen) die samenwerking markeert. Heren markerichters geef elkaar nu de hand om de strijd om het Twistveld definitief achter ons te laten.

Haaksbergen, mei 2017

Eric Ooink